بازگشت دانشگاه‌ها با ماموریت‌های تازه

«جام‌جم» ویژگی‌های سال تحصیلی جدید دانشگاه‌ها را در گفت‌وگو با کارشناسان بررسی می‌کند

زهرا حامدی
جام‌جم آنلاین

سال تحصیلی جدید دانشگاه‌ها پس از جنگ در حالی آغاز می‌شود که آموزش عالی با مجموعه‌ای از پرسش‌های تازه درباره شیوه آموزش، ارتباط با دانشجویان و نقش دانشگاه در شرایط بحرانی روبه‌روست. بازگشت به کلاس‌های درس، در کنار تقویت زیرساخت‌های آموزش مجازی و استفاده از هوش مصنوعی، تنها بخشی از تغییراتی است که دانشگاه‌ها برای دوره جدید به آن نیاز دارند؛ چراکه تجربه جنگ نشان داد دانشگاه، علاوه بر آموزش و پژوهش، می‌تواند بخشی از ظرفیت علمی و انسانی خود را برای مواجهه با نیازهای جامعه نیز به کار گیرد. در این میان، شاید یکی از مهم‌ترین ضرورت‌های سال تحصیلی جدید، تقویت تعامل میان استاد و دانشجوست؛ ارتباطی که فراتر از انتقال دانش تخصصی، می‌تواند به افزایش آگاهی اجتماعی، شناخت مسائل روز و آمادگی بیشتر نسل جوان برای مواجهه با شرایط دشوار کمک کند. از سوی دیگر، دانشگاه‌ها باید همزمان با حفظ آموزش حضوری، زیرساخت‌های آموزش مجازی را نیز تقویت کرده و ظرفیت‌های جدیدی مانند هوش مصنوعی را در خدمت آموزش و پژوهش قرار دهند. در چنین شرایطی، بازتعریف نقش دانشگاه و استفاده از ظرفیت استادان و دانشجویان برای پاسخ به نیازهای جامعه، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند.

دانشگاه فقط محل انتقال دانش نیست

مسعود میرزایی‌شهرابی، رئیس پیشین و عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد، در گفت‌وگو با جام جم با تأکید بر ضرورت تقویت تعامل استادان و دانشجویان، گفت: هرچه ارتباط ما با جوانان بیشتر شود و فاصله میان استاد و دانشجو کاهش پیدا کند، می‌توان از ظرفیت و توانمندی آنها بهتر استفاده کرد. ازاین‌رو سال تحصیلی جدید، در کنار آموزش علمی باید به دانشجویان درباره جامعه، مسائل اجتماعی، شناخت کشور و تحولات سیاسی منطقه و جهان نیز آگاهی داده شود، چراکه دانشگاه صرفا محل انتقال دانش تخصصی نیست و استادان باید فرصت بیشتری برای گفت‌وگو ارتباط با دانشجویان داشته باشند.

به گفته میرزایی‌شهرابی، متأسفانه بسیاری از استادان پس از پایان کلاس، تعامل خود را با دانشجویان قطع می‌کنند، در حالی که جوانان نیازمند گفت‌وگو، راهنمایی و تجربه‌اند. بنابراین اگر این تعامل به‌درستی شکل بگیرد، دانشگاه می‌تواند در آگاهی‌بخشی و افزایش تاب‌آوری دانشجویان نقش مؤثرتری ایفا کند.

لزوم بازخوانی تجربه جهاد علمی

تجربه‌های گذشته در حوزه آموزش عالی نشان می‌دهد که تحقق اهداف علمی و دانشگاهی، تنها به سیاست‌گذاری و تعیین مسیرهای کلان محدود نمی‌شود و به همراهی و مشارکت فعال دانشگاهیان و دانشجویان نیز نیاز دارد. درواقع، هر زمان میان سیاست‌های علمی کشور و ظرفیت دانشگاه‌ها و نسل جوان ارتباط مؤثری شکل گرفته، امکان حرکت در مسیرهای جدید و دستیابی به اهداف علمی نیز بیشتر شده است.

رئیس پیشین دانشگاه فردوسی مشهد با اشاره به تجربه سیاست‌گذاری علمی کشور گفت: سال ۱۳۷۵ موضوع «جهاد علمی» مطرح شد و نتیجه آن، حرکت علمی کشور و قرار گرفتن ایران در رتبه نخست علمی منطقه پس از سال‌ها بود. بعد از آن، موضوع «جهادفناوری» مطرح شد اما این جریان به همان شکل ادامه نیافت. به گفته او، این تجربه نشان می‌دهد که صرفا طرح یک عنوان یا تعیین یک هدف کلان کافی نیست و برای تحقق آن، باید زمینه مشارکت واقعی دانشگاهیان و جوانان فراهم شود و ارتباط آنها با مسائل و نیازهای کشور شکل بگیرد. چراکه در چنین شرایطی، دانشگاه نمی‌تواند خود را صرفا به کلاس درس و انتقال مطالب تخصصی محدود کند؛ بلکه باید بستری برای گفت‌وگو، شناخت مسائل کشور و مشارکت دانشجویان در حل مشکلات فراهم شود. به همین دلیل، استادان شناخته‌شده و صاحب‌اعتبار دانشگاه باید ارتباط بیشتری با دانشجویان برقرار کنند و در کنار آموزش تخصصی، نقش هدایتگر و اجتماعی خود را نیز ایفا کنند. ارتباط نزدیک‌تر استاد و دانشجو می‌تواند به انتقال تجربه، افزایش انگیزه و شکل‌گیری نگاه مسئولانه‌تر در میان نسل جوان کمک کند و ظرفیت دانشگاه را برای پاسخگویی به مسائل جامعه افزایش دهد.

دانشگاه در شرایط جنگی چه وظیفه‌ای دارد؟

تداوم فعالیت دانشگاه‌ها در شرایط بحرانی، نیازمند نگاهی متفاوت به شیوه آموزش و اولویت‌های دانشگاهی نیز هست؛ نگاهی که ضمن حفظ آموزش حضوری، اقتضائات شرایط جنگی را نیز در سیاست‌گذاری‌های آموزشی و پژوهشی لحاظ کند. به‌گفته معتمدی نگاه سیاست‌گذار به شرایط جنگی می‌تواند بر تاب‌آوری جامعه نیز اثر بگذارد. اگر جنگ کوتاه‌مدت تلقی شود، ممکن است جامعه نیز انتظار داشته باشد این شرایط خیلی زود پایان پیدا کند، در حالی که واقعیت‌های موجود نشان داد جنگ طولانی شده و احتمال تداوم آن وجود دارد. بنابراین آموزش حضوری باید حفظ شود اما در عین حال نظام آموزشی در شرایط جنگی باید متناسب با این وضعیت عمل کند. همچنین جهت‌گیری‌های پژوهشی، فرهنگی و علمی دانشگاه‌ها باید با نیازهای کشور در چنین شرایطی هماهنگ شود و دانشگاهیان بخشی از مطالبات و نیازهای موجود در میدان را مورد توجه قرار دهند.

معتمدی همچنین با تأکید بر ضرورت بازتعریف اولویت‌های پژوهشی دانشگاه‌ها گفت: باید مشخص شود در شرایط جنگی وظیفه دانشگاه چیست و چگونه می‌توان از ظرفیت علمی دانشگاهیان برای کمک به کشور استفاده کرد. این موضوع باید در دستورالعمل‌های فرهنگی، آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌ها مورد توجه قرار گیرد. حتی اولویت رساله‌ها و پایان‌نامه‌های دکتری نیز می‌تواند متناسب با شرایط موجود تعریف شود تا بخشی از ظرفیت پژوهشی کشور به موضوعاتی اختصاص پیدا کند که با نیازهای امروز جامعه و شرایط جنگی ارتباط بیشتری دارد.

متن کامل را در جام‌جم آنلاین بخوانید

برش

دانشگاه باید کنار جامعه بایستد

اما بازگشت دانشگاه‌ها به روال آموزشی پس از جنگ، تنها به از سرگیری کلاس‌های درس محدود نمی‌شود؛ چالش‌های اخیر در کشور نشان داد که آموزش عالی برای تداوم فعالیت خود، به سیاست‌گذاری متناسب با شرایط جدید و بازتعریف بخشی از اولویت‌های آموزشی، پژوهشی و اجتماعی نیاز دارد. در این میان، حفظ آموزش حضوری در کنار فعال‌کردن ظرفیت علمی و اجتماعی دانشگاه‌ها برای پاسخ به نیازهای جامعه، می‌تواند بخشی از مسیر دانشگاه‌ها در دوره پس از جنگ باشد. در همین راستا عبدالله معتمدی، رئیس پیشین و عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی، در گفت‌وگو با جام جم بر ضرورت حفظ آموزش حضوری، توجه به نیازهای جدید در فعالیت‌های پژوهشی و فرهنگی و استفاده از ظرفیت استادان و دانشجویان برای کمک به جامعه و خانواده‌های آسیب‌دیده تأکید کرد. به‌گفته وی، با آغاز جنگ، آموزش و پرورش و بخشی از آموزش عالی به سمت آموزش مجازی رفتند، در حالی که تجربه بسیاری از کشورهایی که در سال‌های اخیر با جنگ مواجه بوده‌اند، نشان می‌دهد حتی در چنین شرایطی نیز آموزش حضوری به‌طور کامل تعطیل نشده است. در برخی موارد، اگر امکان حضور کامل دانش‌آموزان در مدرسه وجود نداشته، ساعات آنان کاهش یافته، اما ارتباط حضوری همچنان حفظ شده است؛ چراکه بودن افراد در کنار یکدیگر در شرایط جنگی، در سطوح مختلف آموزشی، می‌تواند آثار مثبتی داشته باشد. آموزش حضوری علاوه بر کارکرد آموزشی، فرصتی برای کمک افراد به یکدیگر و افزایش تاب‌آوری اجتماعی فراهم می‌کند و باعث می‌شود افراد بتوانند شرایط دشوار موجود را بهتر پشت سر بگذارند.

یادداشت

دکتر محمدرضا رئیس فیروز رئیس بخش قلب بیمارستان فرهیختگان

مهار هزینه‌های القایی با پزشک خانواده

در کشورهای توسعه‌یافته ازجمله آمریکا، داشتن پزشک خانواده بسیار مرسوم است. در آنجا، افراد ابتدا به پزشک خانواده مراجعه می‌کنند و در صورت نیاز، براساس نظر او به پزشکان متخصص در حوزه‌های مختلف ارجاع داده می‌شوند. متاسفانه در کشور ما، به‌ویژه در شهرهای بزرگ، مساله پزشک خانواده هنوز به شکل مطلوب جا نیفتاده است. یکی از دلایل این موضوع، خود مردم هستند. البته در این زمینه پزشکان و دولت نیز نقش دارند و در مجموع نتوانسته‌ایم پزشک خانواده را در شهرهای بزرگ ایران به‌درستی نهادینه کنیم.

این مسأله باعث شده است که افراد در بسیاری از موارد خودشان مستقیما تصمیم بگیرند و براساس تشخیص شخصی، به‌دنبال متخصص موردنظرشان بروند. درواقع، مردم کمتر به توصیه‌های پزشک خانواده، پزشک عمومی یا فردی که به‌عنوان پزشک معتمد خانواده می‌شناسند توجه دارند و ترجیح می‌دهند خودشان تعیین کنند که در هر مرحله از درمان به چه تخصص و چه پزشکی مراجعه داشته باشند.

مهم‌ترین پیش‌نیازهای اجرای کامل طرح پزشک خانواده، تامین منابع مالی، ایجاد زیرساخت‌های لازم، اصلاح نظام بیمه‌ای و همچنین تغییر فرهنگ مراجعه مردم است. همه این عوامل باید در کنار یکدیگر قرار بگیرند تا بتوان نتیجه مطلوب‌تری از اجرای پزشک خانواده گرفت. از طرف دیگر، دولت نیز باید همکاری و همراهی لازم را داشته باشد و ساختار بیمه‌ها را به‌گونه‌ای تنظیم کند که اگر بیماری از طریق پزشک خانواده به پزشک متخصص ارجاع داده شد، مشوق‌ها، تخفیف‌ها و پوشش‌های بیمه‌ای بیشتری برای او در نظر گرفته شود. این اقدامات می‌تواند باعث شود افراد جامعه، حتی اگر اطلاعات کاملی درباره جزئیات طرح نداشته باشند، تمایل بیشتری به مراجعه از مسیر پزشک خانواده پیدا کنند. متاسفانه در شرایط فعلی، تفاوت چندانی میان فردی که از طریق پزشک خانواده به پزشک متخصص ارجاع می‌شود و فردی که مستقیما به متخصص مراجعه می‌کند، وجود ندارد. بنابراین، باید زیرساخت‌های لازم فراهم شود و دولت، فرهنگ عمومی، رسانه‌ها، صداوسیما و مطبوعات نیز در زمینه اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی همکاری کنند تا پزشک خانواده بتواند نقش واقعی خود را ایفا کند. موضوع دیگری که در حوزه خدمات پزشکی مطرح است، بحث هزینه‌های القایی است. متاسفانه در سیستم درمانی ما مشکلاتی وجود دارد و در برخی موارد هم پزشکان و هم بیماران به سمت دریافت خدمات و داروهای بیشتر سوق پیدا می‌کنند.

متن کامل را در جام‌جم آنلاین بخوانید

طراح: بیژن گورانی

جدول ۷۳۴۱

جدول عادی

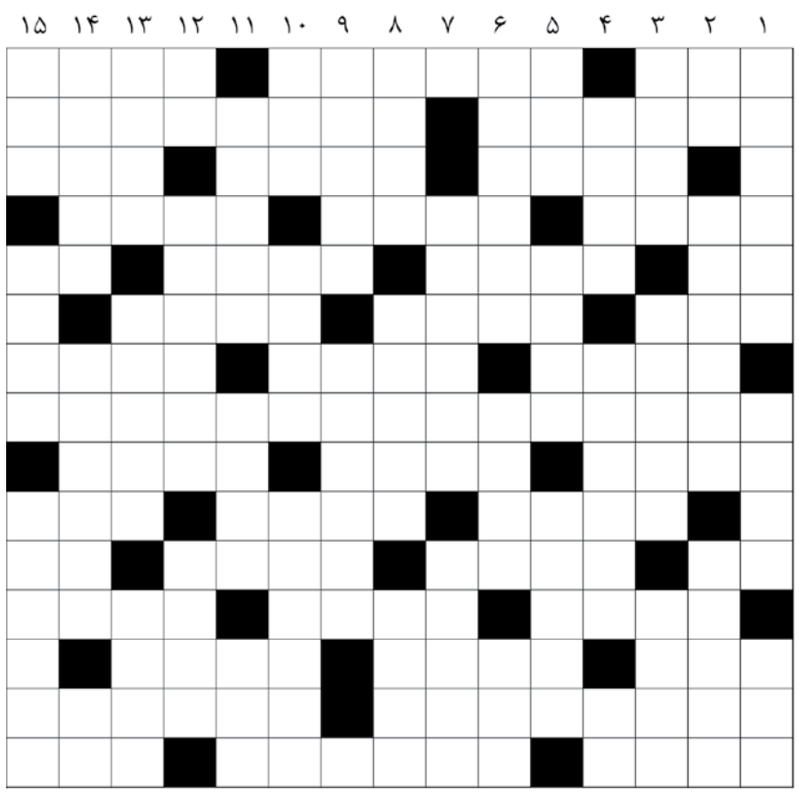

افقی: ۱) درگذشتن-پیروز و موفق-دارای طول زمانی ۲) نوعی ماشین چاپ خودکار-نوعی از فعل ماضی ۳) رهایی-دختران عرب-بلدرچین ۴) دانا و آگاه-مجموعه قوانین چنگیزخان-تیراژ ۵) رمق پایانی-غذایی مفید برای صبحانه-شجر-سوسن زرد ۶) بدگویی در شعر-مقابل رفتن-واحد شمارش درخت ۷) صفت باد-سرمشق-شب پیش رو ۸) از جاذبه‌های گردشگری و اماکن دیدنی شهر همدان ۹) کمیابی-ماه ششم فرنگی-قصه‌گو ۱۰) پرخاش-اندیشیدن-سپاسگزاری ۱۱) مفلوج-شریف تر-سرنیزه-نشانه مفعولی ۱۲) قطره‌های ریز باران-خاکستر-کنجد کوبیده ۱۳) فاضلاب-معادل فارسی تیتر-مخترع پیل الکتریکی ۱۴) پرنده‌ای که ایستاده می خوابد-اوضاع جوی ۱۵) عددی دورقمی-قدیمی-دردم از... است و درمان نیز هم.

عمودی: ۱) پادشاهان مصر قدیم-طفیلی-ادا و اطوار ۲) پوستین-در نقاشی وتذهیب به عنوان رنگ آبی به کار می‌رود-تالار نمایش قدیمی تهران ۳) درنگ-شغل وزیر-جمع مکسر ماده ۴) دور هم جمع شدن-سپاسگزاری کردن-ماه شاعرانه ۵) مرزبان-چهار نت موسیقی پشت سر هم راگویند-عداوت ۶) نوعی بیماری اختلال رشدی-زنگ اعلام خطر-دومین کشور پرجمعیت جهان ۷) ایالتی در آمریکا-اروپایی ۸) خشک-تئوری علمی اینشتین-دایره‌ای شکل ۹) مدارک-بسیار مشکل ۱۰) دومین حرف الفبای یونانی-پارسای دیرنشین-روستای صخره‌ای آذربایجان شرقی ۱۱) باشخصیت-دستگیرشدگان-کناره ۱۲) تلخ-خروشان-بدذات ۱۳) پناهگاه-کنگره-رهسپار ۱۴) اخمو-مرکز استان چهارمحال و بختیاری-تعجب زنانه ۱۵) کشت بارانی-ظالم و ستمگر-اسب تندرو.

جدول ویژه

افقی: ۱) رشته کوه مرکز اروپا-تجمع بیش از حد خون در هر یک از اعضای بدن-راست و درست ۲) حشره‌ای شبیه ملخ-کباب مرغ لبنانی ۳) فرومایه-مخترع پیل الکتریکی-لطف ۴) پشتگرمی-... لاتزع قلوبنا-پنبه زن ۵) چهره-حیله‌گر-پیشمرگ-معاون هیتلر ۶) همسایه عمان-نگارش-جاسوس ۷) اطلاعات سازمان یافته برای تحلیل-لبخند ملیح-پسر معاویه ۸) رمانی علمی تخیلی به قلم آرتور سی کلارک ۹) مربوط به هنر-نشانه‌ای تغییردهنده در نت‌نویسی موسیقی-نامی پسرانه ۱۰) همه با هم-مربوط به جامعه دارای تمدن-لباس آخرت ۱۱) بله شیرازی-زمینی که آن را سیل کنده باشد-نیایش کردن-برادر پدر ۱۲) تکرار شدن-عرض-بیستمین سوره ۱۳) خواری-حرکات ورزشی رزمی نمایشی-شاعره یونان باستان ۱۴) نویسنده فرانسوی رمان راهبه کاستر-بی‌کسی ۱۵) چاه کم عمق-شاه پیشدادی-قسمتی از پا.

عمودی: ۱) تحمیلی-عرصه، میدان-زنبور عسل کارتونی ۲) قومی ایرانی-هورمون‌های جنسی ماده را تولید می‌کند-دختر کوروش هخامنشی ۳) فلس ماهی-شعله آتش-مداد طراحی ۴) روزها-مخترع موتورسیکلت-صدمه ۵) زبانی از شاخه زبان‌های هندوایرانی-روحانی یهودی-حیوانی که در زیر زمین دالان حفر می‌کند ۶) فرمانروا-معلم متوسطه-ابوالبشر ۷) نوعی شیرینی خانگی اصفهانی-هیدروکربنی مایع برای بی‌هوشی ۸) ارتش قدیم-پافشاری کردن-خوش‌باور ۹) عهد-نوعی ماهی کنسروی ۱۰) نفوذ تدریجی آب-پوشاکی زنانه-گردی سفید که از سیب‌زمینی گرفته می‌شود ۱۱) آسیاب-وسیله‌ای برای پرواز-زشت و مهیب ۱۲) پسوند شباهت-سبک‌ترین فلز-اسپرم ۱۳) مجلس نمایندگان روسیه-در دسترس-رهاورد زلزله ۱۴) خوراک چارپایان اهلی-ناگهان-بله آلمانی ۱۵) تمرکز حواس-استاد سخن فارسی-سمبلیک.

جدول عادی ۵۲۱۵

۸	۲	۹	۵	۶	۴	۳	۱	۷
۱	۳	۶	۲	۹	۷	۵	۴	۸
۷	۵	۴	۱	۳	۸	۶	۹	۲
۶	۹	۷	۸	۵	۳	۴	۲	۱
۴	۸	۵	۹	۱	۲	۷	۳	۶
۲	۱	۳	۴	۷	۶	۹	۸	۵
۵	۷	۸	۳	۲	۹	۱	۶	۴
۹	۴	۱	۶	۸	۵	۲	۷	۳
۳	۶	۲	۷	۴	۱	۸	۵	۹

جدول ویژه ۵۲۱۶

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچک‌تر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.
همچنین هیچ عددی در یک سطر یا ستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.

		۸				۷		
۹	۴		۵			۸		
		۲		۸		۶		۳
			۶		۷		۲	
		۴				۷		
	۵		۳		۸			
۷		۹		۵		۴		
	۳				۲		۵	۷
	۲		۳			۶		

		۸				۷		
۷	۴		۸			۱		
		۹		۶		۸		۴
			۷		۱		۸	
		۱				۵		
	۹		۲		۵			
۹		۵		۲		۴		
	۱				۸		۵	۲
	۸		۶			۷		

حل جدول عادی ۷۳۴۰

ک	ش	ن	ت	ز	■	ن	ب	ا	ن	■	ن	خ	ج	ی	ر
س	ا	ن	ف	ا	ر	ا	ن	س	ی	س	ک	و	■	و	و
ب	خ	ا	ر	ا	■	ا	ت	ش	ک	■	د	ن	ا	ن	ن
ه	ک	ر	■	م	ا	ن	ع	■	س	ف	ر	ع	ش	ق	■
■	■	د	ا	ی	ی	■	م	ی	ک	ر	و	ن	■	■	■
ا	ک	ی	د	ن	ه	■	ا	ک	ه	ی	■	ا	ت	ر	■
ت	و	ه	م	■	ا	م	ل	ا	■	د	ا	ع	ی	ه	■
و	ا	■	ک	ش	م	ش	■	ن	ی	ن	ی	■	ا	ن	■
ک	ل	ی	ش	م	■	م	ن	ه	ا	■	ر	س	ت	م	■
د	■	ل	ا	ب	و	ی	■	ن	ا	م	ی	ر	ا	■	■
■	■	م	س	ت	ه	ل	ک	■	ک	ل	ا	ن	■	■	■
ک	و	ا	ر	ت	ر	■	و	س	ی	غ	■	و	س	ط	■
ن	ا	ن	ا	■	ا	ب	ک	ی	■	ب	ن	ز	ی	ن	■
ا	چ	■	م	ح	م	د	ا	س	م	ا	غ	ی	ل	ی	■
م	ب	ت	د	ی	■	ک	ر	ی	ن	■	م	ت	ی	ن	■

حل جدول ویژه ۷۳۴۰

س	ت	ا	ر	■	م	ت	ک	ا	■	م	ن	■	ا	ف	ت
ن	ص	ف	ا	ل	ن	ه	ا	ر	خ	و	ن	■	خ	ا	ر
ت	و	ت	ی	ا	■	د	و	د	ی	■	ک	م	ا	ن	■
و	ف	ا	■	ق	ر	ی	ن	■	ا	پ	ی	د	■	■	■
■	■	م	ت	ی	ن	■	د	ا	ل	ا	ن	ه	■	■	■
م	ج	ا	ه	د	ت	■	ی	ز	ی	د	■	و	ل	د	■
ف	ی	ت	و	■	ک	ی	ش	ا	■	ت	ر	ش	ر	و	■
ت	ب	■	ی	ا	ن	ه	■	د	ا	ن	ا	■	ز	ا	■
ا	ب	ل	ه	ی	■	و	خ	ی	م	■	د	ل	ا	ر	■
ح	ر	ا	■	ک	م	د	ی	■	ا	ه	ی	ا	ر	ه	■
■	■	ت	ا	ی	ت	ا	ن	■	ن	ر	و	ن	■	■	■
ا	د	ی	س	و	ن	■	ک	ن	ی	ز	■	د	ا	■	■
چ	ی	ن	ی	■	ف	ر	ا	ک	■	ا	ک	ل	ی	ل	■
ا	د	■	م	ی	ر	غ	ل	ی	ت	ب	ر	ی	ز	ی	■
ر	و	ز	ه	ا	■	د	ی	ر	ک	■	ت	ن	ی	س	■